

VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TRONG ĐIỀU KIỆN HIỆN NAY

*Th.s. LÊ THỊ MINH HÀ **

Xuất phát từ đặc điểm của một nước nông nghiệp - nông dân - nông thôn, sinh thời Hồ Chí Minh rất quan tâm đến phát triển nông nghiệp, chăm lo cho nông dân và xây dựng nông thôn mới. Di sản tư tưởng Hồ Chí Minh đến nay vẫn còn nguyên giá trị, cần được nhận dạng và vận dụng phù hợp vào phong trào xây dựng nông thôn mới hiện nay. Có thể nhìn lại những luận điểm sau đây cần chú ý khai thác, vận dụng trong quá trình xây dựng nông thôn mới theo đường lối của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI.

1. Phải xây dựng người nông dân mới

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, xây dựng nông thôn mới, thực chất và trước hết là xây dựng người nông dân mới. Người nông dân mới là chủ thể xây dựng nông thôn mới. Hồ Chí Minh đã phác họa chân dung người nông dân mới với những phẩm chất như: siêng năng, cần cù, hăng hái thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm, có tinh

thần làm chủ, sống có tình có nghĩa, thương yêu, giúp đỡ mọi người.

Hồ Chí Minh nhấn mạnh yêu cầu phải phát huy tinh thần làm chủ của nông dân để xây dựng nông thôn mới. Người coi đây là vấn đề cốt lõi trong xây dựng nông thôn mới. Điểm khác nhau về chất của người nông dân chế độ cũ và chế độ mới chính là ở tinh thần làm chủ. Người nông dân mới với tinh thần làm chủ phải phát triển kinh tế XHCN ở nông thôn bằng con đường hợp tác xã. Phải thực hành dân chủ ở nông thôn, nông dân được bàn bạc mọi công việc, cán bộ không được quan liêu, mệnh lệnh. Theo đó, nông thôn sẽ mang một chất mới của chế độ mới.

Hiện nay, chúng ta cũng rất cần nêu cao tinh thần làm chủ của người nông dân. Họ phải là chủ thể trực tiếp, chủ thể tích cực, chủ thể sáng tạo trong xây dựng nông thôn mới. Muốn phát huy được tinh thần làm chủ của người dân nông thôn thì phải thực hiện đúng phương châm: dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra và

dân thụ hưởng.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, xây dựng nông thôn mới nhằm ngày càng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của người nông dân. Trước hết phải làm cho người dân nông thôn được ăn no, mặc ấm, được học hành, được chữa bệnh. Muốn vậy thì phải thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm. Thực hiện dần dần, từng bước đưa nông dân vào con đường làm ăn tập thể: đi từ các tổ đổi công, tiến lên hợp tác xã cấp thấp, tiến lên hợp tác xã cấp cao. Nông dân phải cần, kiệm xây dựng hợp tác xã nông nghiệp cho tốt, cho vững.

Theo Hồ Chí Minh phải đẩy mạnh xây dựng nền kinh tế XHCN ở nông thôn thì mới có điều kiện, cơ sở để xây dựng nông thôn mới. Kinh tế XHCN là ở nội dung vật chất. Văn hóa, đạo đức, lối sống mới... chỉ có thể được xây dựng và phát triển trên nền tảng vật chất đó. Những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế ở nông thôn cần được chúng ta vận dụng

* Học viện Xây dựng Đảng.

sáng tạo, phù hợp với thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Hiện nay, chúng ta vẫn rất cần những người nông dân siêng năng, cần cù, hăng hái thi đua sản xuất, có tinh thần làm chủ cao, nhưng để thực hiện thành công xây dựng nông thôn mới, người nông dân cần được đào tạo nghề, cần được chuyển giao những công nghệ tiến bộ, cần được cập nhật thông tin...

Nông thôn mới là nơi thể hiện đậm nét văn hóa tinh làng nghĩa xóm, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, tắt lửa tối đèn có nhau. Theo Bác: "Đối với người già yếu, neo đơn, thương binh, gia đình liệt sĩ, hợp tác xã phải khéo tìm cách chia công việc cho họ để họ cũng làm được, đồng thời phải chú ý giúp đỡ họ"⁽¹⁾.

2. Xây dựng đời sống mới ở nông thôn

Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: Muốn xây dựng nông thôn mới thì từng người phải có đời sống mới. Nếu mỗi người đều tốt thì thành làng tốt, nước mạnh. Người dân là gốc của làng nước. Một người làm tốt đời sống mới, là người phải yêu Tổ quốc, việc gì có lợi cho nước, cho làng phải hết sức làm, việc gì có hại cho nước, cho làng phải hết sức tránh; không kiêu căng, nịnh hót, không tham lam, bủn xỉn; ăn mặc sạch sẽ, giản đơn, chất phác, không lướt thướt, không xa xỉ, không lòe loẹt; làm việc thì phải siêng năng, ngăn nắp, có tinh thần phụ trách, đã

làm việc gì thì làm cho kỳ được, làm đến nơi đến chốn; cách cư xử với mọi người thì nên thành thực, thân ái, sẵn lòng giúp đỡ; ham học hỏi, ham cầu tiến bộ. Ai cũng làm được như thế thì sẽ có nông thôn mới.

Theo Người, để xây dựng đời sống mới ở nông thôn, trước hết phải đoàn kết, giúp đỡ nhau về mọi mặt: về kinh tế, về văn hóa. Về kinh tế, những nhà giàu, nhà vừa nên giúp đỡ những nhà nghèo. Về văn hóa, những người tốt, người giỏi giúp đỡ, cảm hóa những người kém, người dốt; phải làm cho cả làng biết chữ, biết đạo đức và trách nhiệm của công dân.

Trong việc xây dựng nông thôn mới, cần phải tổ chức thi đua. Tổ chức thi đua vừa là nội dung vừa là biện pháp để xây dựng nông thôn mới. Tổ chức xây dựng nông thôn mới phải có kế hoạch. Cán bộ của làng phải là người trong sạch, công bình, thạo việc, có thể làm gương cho dân làng, có thể hy sinh lợi ích riêng cho lợi ích chung.

Trong từng hoàn cảnh lịch sử cụ thể, Hồ Chí Minh có những chỉ dẫn cụ thể về xây dựng nông thôn mới. Xây dựng nông thôn mới trong thời kỳ kháng chiến cần xây dựng các tiểu đội du kích để bảo vệ làng xóm, phải cẩn thận để phòng Việt gian, giúp đỡ bộ đội, giúp đỡ đồng bào tản cư, di cư, vừa sơ tán vừa đảm bảo sản xuất, vừa sẵn sàng chiến đấu. Xây dựng nông thôn mới thời kỳ sau chiến tranh, cần phải tiếp tục giáo dục tinh thần yêu nước cho nhân dân, quan tâm đến gia đình có công với cách mạng, chú ý thực hiện quyền bình đẳng thực sự cho

phụ nữ, phát triển giáo dục...

Những chỉ dẫn của Bác về xây dựng đời sống mới đã phác họa những nét cơ bản của mô hình nông thôn mới. Người cũng đã chỉ ra những biện pháp nhằm xây dựng đời sống mới ở nông thôn như tổ chức thi đua, đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau, có kế hoạch, có cán bộ tốt... Những chỉ dẫn này có giá trị lớn đối với việc xây dựng nông thôn mới hiện nay.

3. Xây dựng gia đình mới ở nông thôn

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, nông thôn mới cần được tạo lập bởi nhiều gia đình mới. Nhiều gia đình cộng lại thành xã hội, xã hội tốt thì gia đình càng tốt, gia đình tốt thì xã hội mới tốt. Hạt nhân của xã hội là gia đình nên muốn xây dựng CNXH phải chú ý hạt nhân cho tốt. Trong gia đình mới phải thực hiện "nam nữ bình quyền". Theo Bác "nam nữ bình quyền" là "cuộc cách mạng khá to và khó". Người chỉ rõ: Trong việc xây dựng gia đình mới phải giải phóng người phụ nữ, đồng thời phải tiêu diệt tư tưởng phong kiến, tư tưởng tư sản trong người đàn ông. Người lập luận rất chặt chẽ về yêu cầu phải giải phóng người phụ nữ nhằm xây dựng xã hội XHCN: Muốn có CNXH thì phải tăng gia sản xuất. Muốn sản xuất nhiều thì phải có nhiều sức lao động. Muốn có nhiều sức lao động thì phải giải phóng sức lao động của phụ nữ... Nếu không giải phóng phụ nữ là xây dựng CNXH chỉ một nửa.

4. Xây dựng Đảng, đoàn thể ở nông thôn mới

1 - Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG, H. 1995, T. 10, tr. 473.

Theo Hồ Chí Minh, xây dựng nông thôn mới gắn liền với công tác xây dựng Đảng ở nông thôn. Sự lãnh đạo của Đảng ở nông thôn bằng đường lối chủ trương của Đảng, tổ chức cơ sở đảng, đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng. Đảng muốn lãnh đạo tốt việc xây dựng nông thôn mới phải có chi bộ tốt ở nông thôn. Chi bộ tốt là chi bộ "chấp hành tốt các chính sách của Đảng; đi đúng đường lối quần chúng; củng cố và phát triển tốt hợp tác xã nông nghiệp, không ngừng nâng cao mức sống của nhân dân, đảng viên gương mẫu và được dân tin, dân phục, dân yêu"⁽²⁾. Chi bộ tốt khi mỗi đảng viên trong chi bộ đều tốt, gương mẫu, làm đúng chính sách, thực sự tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân, lắng nghe ý kiến, nguyện vọng của nhân dân. Sự lãnh đạo của chi bộ góp phần quan trọng trong việc biến những nghị quyết của Đảng thành quyết tâm của quần chúng.

Bên cạnh vai trò của chi bộ Đảng, Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh đến vai trò của Đoàn Thanh niên và Hội phụ nữ trong việc tổ chức, giáo dục động viên thanh niên, thiếu niên, phụ nữ tham gia xây dựng nông thôn mới. Cần phải tạo ra sức mạnh tổng hợp để xây dựng nông thôn mới mang chất mới của chế độ mới, giàu về vật chất, mạnh về tinh thần.

Vận dụng quan điểm của Hồ Chí Minh về phát huy vai trò của Đảng và các đoàn thể trong xây dựng nông thôn mới, Đảng ta

khẳng định: xây dựng nông thôn mới là trách nhiệm của hệ thống chính trị, cần phải phát huy sức mạnh của hệ thống chính trị.

Những nội dung quan điểm của Hồ Chí Minh về xây dựng nông thôn mới chứa đựng những giá trị to lớn và có ý nghĩa chỉ đạo lâu dài. Để xây dựng thành công nông thôn mới, Đảng phải tăng cường sự lãnh đạo, vận dụng những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng người nông dân mới, xây dựng đời sống mới ở nông thôn, xây dựng gia đình nông dân mới, xây dựng Đảng ở nông thôn, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên ở nông thôn... Trong đó, cần đặc biệt chú ý những vấn đề sau:

Một là, về xây dựng người nông dân mới, cốt lõi là phát huy tinh thần làm chủ của nông dân. Nâng cao nhận thức cho nông dân về vai trò làm chủ của họ. Để từ đó, họ phấn khởi, hăng hái, tích cực góp sức xây dựng nông thôn mới. Điều quan trọng để phát huy tinh thần làm chủ của người nông dân là tổ chức Đảng ở nông thôn phải lãnh đạo dân chủ theo phương châm: dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra và dân thụ hưởng. Xây dựng người nông dân mới cũng rất cần chú ý phát huy những phẩm chất truyền thống tốt đẹp của người nông dân như: siêng năng, cần cù, thật thà, đôn hậu. Trong tình hình hiện nay, để người nông dân phát huy được tinh thần làm chủ của mình thì cần được đào tạo nghề, được chuyển giao công nghệ tiến bộ, được cập nhật thông tin về nhiều mặt...

Hai là, về mô hình nông thôn

mới và biện pháp xây dựng nông thôn mới.. Mô hình nông thôn mới đã được Hồ Chí Minh phác họa những nét cơ bản, toàn diện về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Mô hình nông thôn mới đang được xây dựng dần dần rõ nét với những tiêu chí và nội dung cụ thể hơn. Trong quá trình xây dựng nông thôn mới, chúng ta cũng đang có những điều chỉnh về tiêu chí cho sát hợp hơn với tình hình thực tế. Theo Bác, cần phải thực hiện các biện pháp quan trọng sau để xây dựng nông thôn mới: thực hành dân chủ, tổ chức thi đua, phát huy tinh thần đoàn kết, tương thân tương ái...

Ba là, về công tác xây dựng Đảng ở nông thôn, Hồ Chí Minh chú ý đến vấn đề xây dựng chi bộ tốt, phong cách lãnh đạo dân chủ. Trong đó, Người rất quan tâm đến vấn đề xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên ở nông thôn. Theo Người, cán bộ là gốc của công việc cho nên trong xây dựng nông thôn mới, người cán bộ phải hội tụ đủ những phẩm chất cần có sau: trong sạch, thạo việc, công bình, gương mẫu, được dân tin, dân yêu, dân phục. Ngày nay, cán bộ cần thêm những phẩm chất như: nhạy bén, sáng tạo, dám làm và dám chịu trách nhiệm... Muốn vậy, cần phải chú trọng làm tốt công tác cán bộ.

Trong quá trình thực hiện xây dựng nông thôn mới hiện nay, chúng ta rất cần vận dụng những quan điểm, chỉ dẫn của Hồ Chí Minh cho phù hợp với tình hình mới và vận dụng với tinh thần sáng tạo. □